

Републичка агенција за просторно планирање

ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И ПРОСТОРНИ ПЛАН -сврха и користи-

проф.др. Борислав Стојков

ноембар, 2008.

ШТА ЈЕ ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ?

- активност, надлежност и одговорност јавног сектора у промовисању рационалног распореда активности и комуникација на некој територији и ради усмеравања ка достизању одређених дугорочних и средњорочних циљева просторног развоја;
- кључни кључни инструмент за успостављање дугорочног оквира за социјални, економски и физички (еколошки) развој;
- инструмент за координацију и хармонизацију секторских политика и пропозиција у делу који се односи на територију (државе, региона, лок.заједнице).

У ВЕРТИКАЛНОЈ КООРДИНАЦИЈИ

- инструмент за успостављање равнотеже између захтева (потреба) за развојем на локалном и регионалном нивоу, са неопходношћу заштите животне средине, природне и културне баштине (државни ниво);
- систем мера за координацију просторних утицаја секторских политика ради равномерније дистрибуције економског развоја (регионални ниво) и успостављања веће територијалне кохезије;
- систем који регулише однос јавног и приватног (државни ниво).

У ХОРИЗОНТАЛНОЈ КООРДИНАЦИЈИ

- међусекторска координација
- координација са другим актерима (цивилни сектор, грађани)
- координација са суседима

ФУНКЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

- просторни план има, пре свега, стратешко-развојну функцију али и делимично регулаторну.
- у **РАЗВОЈНОМ СМИСЛУ**, управа треба да добије инструкције које развојне инструменте да употреби како би развила инфраструктуру, службе, правце урбаног и руралног развоја, регионалне везе, заштиту... и да успостави основ за развојне пројекте (НИП, ЕУ фондови, донације);
- у **РЕГУЛАТОРНОМ СМИСЛУ**, треба да сагледа критеријуме одрживости ресурса и очувања вредности, да успостави општи оквир правила за употребу земљишта и грађење, и, посебно, регулисање изградње капиталних (стратешких) објеката.

СВРХА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

ОБЕЗБЕЂЕЊЕ УСЛОВА ЗА:

- јачање конкурентности и привлачности територије
- унапређење територијалне приступачности
- јачање територијалне кохезије
- успостављање територијалног идентитета
- покретање ширих просторних интеграција (прекогранично, интеррегионално, транснационално)
- креирање стабилних и предвидљивих услова за одрживо инвестирање
- пажљива заштита ресурса, баштине, животне средине, људи и добара, као и рационалну употребу енергије.

КОРИСТИ ОД ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

■ КОРИСТИ ЗА ПРИРОДНУ И ЖИВОТНУ СРЕДИНУ:

- одговарајућа употреба земљишта (шумско, водно, пољопривредно, грађевинско)
- активирање браунфилд локација и минимизирање гринфилд инвестиција
- заштита и пажљива употреба природне и културне баштине
- промоција мера заштите људи и добара
- енергетска ефикасност.

КОРИСТИ ОД ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

■ КОРИСТИ ЗА ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ:

- идентификовање аспирација за развојем код локалног становништва
- припрема поузданог оквира за одрживо инвестирање
- одређивање земљишта за изградњу и оквирних правила грађења
- успостављање квалитетног односа између активности и комуникација (саобраћај, инфраструктура)
- стварање услова за квалитетнију животну средину као предуслова за инвестирање
- успостављање мера за обнову села.

КОРИСТИ ОД ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

- КОРИСТИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗВОЈ:
 - јачање вертикалне и хоризонталне координације (актери, суседи)
 - успостављање система планирања
 - институционална одговорност за реализацију развојних пројеката (мера и инструмената)
 - преиспитивање институционалних аранжмана за имплементацију
 - јачање прекограничних и интеррегионалних веза.

КОРИСТИ ОД ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

- КОРИСТИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ:
 - сагледавање и решавање (ре)дистрибуције јавних служби
 - јачање приступачности информацијама
 - повезивање локалних заједница
 - предуслови за веће запошљавање (инвестирање)
 - обезбеђење услова за квалитетнију животну средину
 - јачање идентитета и привлачности (локално, регионално).

ТРИ НИВОА ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА

- **НАЦИОНАЛНИ:** одговорност дефинисања и имплементације оквирних развојних политика и пропозиција које иницирају, подржавају и условљавају процес даљег одлучивања о капиталним акцијама на територији државе; упутства за регионални и локални ниво.
- **РЕГИОНАЛНИ:** припрема и координира обухватне регионалне стратегије просторног развоја са погледом у будућност (10-20 година); кооперација свих актера; подршка локалном нивоу и информише о националним стратешким приоритетима; обележавање заштићених подручја, дефинисање регионалних пројеката, процене утицаја регионалних пројеката.
- **ЛОКАЛНИ:** у мери у којој локална заједница може да одговара и имплементира развој.

ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ-ДИЛЕМЕ

- ШТА ЈЕ ПРОСТОР А ШТА ТЕРИТОРИЈА?
- КАКВА ЈЕ УЛОГА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ?
- ЗНАЧАЈ ПАРТИЦИПАЦИЈЕ: АКТЕРИ, ГРАЂАНИ, ЦИВИЛНИ СЕКТОР?
- ПРОСТОРНИ vs. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН?